

जाहिरातीचे दर.

सालील पन्नावर चौकशी करावी.

अवस्थापक, अर्थ,
'दुर्गाधवास' पुणे ४.

अर्थ

वर्गणीचे दर.

वार्षिक वर्गणी

रु. ४

(टपाल इतील माफ)

किरकोळ अंकास

एक आणा.

'अर्थ एव प्रधानः' इति कौटिल्यः अर्थमूलो धर्मकामाविति ।

संपादक—प्रो. वा. गो. काळे

—कौटिल्य अर्थशास्त्र

वर्ष ८

पुणे, बुधवार, तारीख २० मे १९४२

अंक २०

काळजीचे दिवस आहेत !

पाऊसकाळची तरतूद
सुंग्यासुद्धां करतात,

आणि बुद्धिमान मनुष्य मात्र
बेफिकीरीत मोठेपणा मानतो !

परिणामः सामे राहाणारांच्या कपाळीं
दैन्य, दुःख, दारिद्र्य.

आयुष्याचा विमा उतरून जीविताच्या सर्व
धोक्याविरुद्ध तजवीज करा.

वेस्टर्न इंडियाची पॉलिसी
म्हणजे संरक्षणाची अत्यंत खंबीर ढाल.

युद्धजन्य धोक्यासुद्धां सर्व
धोक्यांविरुद्ध

चांगली तजवीज करा. आता,
या क्षणी: पुढे वेळ जाईल:
क्षणाचाहि विलंब धोक्याचा.

पुणे शाखा:—
१७९, बुधवार,
लक्ष्मीरोड, पुणे २.

वेस्टर्न इंडिया

विमा कंपनी लिमिटेड, सातारा.

विविध माहिती

प्री-कॅडेट शाळा

हिंदी लष्करांत कमिशन मिळविणाऱ्या उमेदवारांची संख्या एक-सारखी वाढत आहे. गेल्या वर्षी दरमहा १५० उमेदवार दाखल होत होते; आतां ह्यांची संख्या ३०० चे वर जाते. जे उमेदवार थोडे कच्चे असतात, त्यांस शिक्षण देऊन लायक करण्यासाठी ठीकोर येथे प्री कॅडेट स्कूल सुरू केले तें यशस्वी ठरले आहे. त्याच धर्तीवर मुंबई प्रांतांत एक शाळा चालू करण्यांत आली आहे. मद्रास प्रांतांत तशी शाळा लवकरच सुरू होईल. उमेदवारांची परीक्षा घेण्यापूर्वीच त्यांस कवाईत, भूगोल व इतर विषयांत तरबेज करणे हा ह्या शाळांचा हेतु आहे. परीक्षेत जरा कच्च्या वाटणाऱ्या उमेदवारांस लाहोरच्या शाळेत पकें करण्याचा यत्न केला जातो.

युरोपांतील अन्नपुरवठा

डेन्मार्कमध्ये अन्नपुरवठा भरपूर आहे. नॉर्वे, नेदरलंड्स व शेकोस्लोव्हेकिया येथील पुरवठा युद्धपूर्व पुरवठ्याचे मानानें पुष्कळ कमी असला, तरी त्याचे दुष्परिणाम जाणवण्या-इतका अपुरा नाही. बेल्जम आणि फ्रान्समधील शहरवासीयांस मधूनमधून अन्नाचा तुटवडा चांगलाच भासतो व युगोस्लाव्हियाचा पुरवठाहि कमी करण्यांत आला आहे. बेल्जम आणि नॉर्वे ह्यांस अत्यावश्यक अन्नाचा पुरवठा होत आहे. ग्रीस, पोर्लंड व जर्मनाचे ताब्यांतील रशिया येथे मात्र दुःस्थिति आढळते. बरील माहिती ब्रिटिश कॉमन्स सभेत आर्थिक युद्ध सात्याच्या पार्लमेंटरी सेक्रेटरींनी दिली.

युद्धाचे कामी आले

चालू युद्धास प्रारंभ झाल्यापासून २ सप्टेंबर, १९४१ अखेर म्हणजे युद्धाच्या पहिल्या दोन वर्षांत ब्रिटिश साम्राज्याचे एकूण १,८३,५५० सैनिक कामास आले. त्यांची वाटणी ४८,९७३ भूत, ४६,३६३ जखमी, ५८,४५८ युद्धकैदी व २९,७५६ बेपत्ता, अशी आहे.

इजिप्तमध्ये लोखंडाच्या खाणी

उत्तर इजिप्तमध्ये नाइल नदीच्या पूर्वेस लोखंड भूषाजवळ सापडते, तेथे २० कोटि टन कच्चे लोखंड मिळू शकेल. ह्या खाणीचे काम लवकरच सुरू होईल.

ट्रेझरी बिले

गेल्या आठवड्यांत रिझर्व्ह बँकेने विकलेल्या हिंदुस्थान सरकारच्या २ कोटि रुपयांच्या ट्रेझरी बिलांवर द. सा. द. शे. १ रु. ४ आ. व्याजाचा दर पडला.

साखरेची किंमत

साखरेच्या किरकोळ विक्रीची कमाल किंमत दर शेराम ५३ आणे अशी संयुक्त प्रांत सरकारने निश्चित केली आहे. अलमोरा व गढवाल जिल्हे आणि नैनिताल व डेहराडून ही पर्वतावरील ठिकाणे येथील भाव तेथील जिल्हाधिकार्यांनी साखर-वहातुकीचा जादा सर्व लक्षांत घेऊन ठरवावयाचे आहेत.

कपाशीच्या खरेदीचा करार

जर्मनीने तुर्कस्थानाची १७,५५० गाठी कपास खरेदी केली आहे. पुढील मोसमांतहि एवढी कपास घेण्याचा अधिकार जर्मनीने राखून ठेवला आहे.

आगीच्या विम्याचा हत्ता

कराची शहरांत पाण्याचा तुटवडा असल्याकारणाने तेथील आगीच्या विम्याचा हत्ता २५% ने अधिक आहे.

विम्याचे पैसे मिळविण्याकरिता पत्नीचा खून केल्याचा आरोप पत्नीस प्राणघातक अपघात झाल्यास विम्याचे २० हजार रुपये मिळावयाचे होते, ते मिळविण्यासाठी मनसुखानी ह्या कराची येथील सरकारी नोकरीने आपल्या पत्नीस ६० फूट उंचीच्या कढ्यावरून समुद्रांत लोटले, अशा आरोपावर त्याचेवर खटला होऊन त्यास देहांत शासन मिळाले होते. त्यावर त्याने दोनदा अपील केले, ते निरर्थक ठरले. चीफ कोर्टापुढील तिसऱ्या अपिलांत आरोपी द्रोषमुक्त ठरला. त्याच्या पत्नीचा पाय घसरून ती पडली व बुडाली असे आरोपीतर्फे सांगण्यांत आले.

विजेच्या खपावर पट्टी

विद्युद्गृहांचे हवाई हल्ल्यांपासून संरक्षण करण्याकरिता येणारा सर्व भागाविण्यासाठी संयुक्त प्रांत सरकारने विजेच्या खपावर पट्टी बसविण्याचे ठरविले आहे. ही पट्टी विजेच्या बिलांवर ६३% पेक्षा जास्त असणार नाही.

दरमहा अर्धा लाख सैन्यभरती

हिंदी लष्करांत दरमहा सरासरीने ५० हजार सैनिकांची भरती होत आहे. गेल्या डिसेंबरांत ६० हजार सैनिक दाखल झाले. यांत्रिक विभागांत शिकलेल्या उमेदवारांची आवश्यकता आहे. ही उणीव भरून काढण्याकरिता कॉलेजांतून व विश्वविद्यालयांतून उत्साह निर्माण करण्याचा प्रयत्न चालू आहे.

धडे लिहून घ्या

अफगाणिस्तानांत कागदाचा व पुस्तकांचा तुटवडा भासत असल्याकारणाने विद्यार्थ्यांना धडे लिहून घेण्यास सांगण्यांत येत आहे.

सुदत वाढविली

कारखान्याचा युद्धविषयक धोक्याचा विमा उतरण्याची सुदत २९ मे पर्यंत वाढविण्यांत आली आहे. कारण, त्यास लागणारे फॉर्म अद्याप हातीं आलेले नाहीत.

मिठाचा तुटवडा

अफगाणिस्तानांत मिठाचा तुटवडा भासू लागला आहे, असे समजते.

युद्धकैदी

ब्रिटिश व इटालियन १,०४८ आजारी व जखमी युद्धकैद्यांची देवघेव नुकतीच पार पाडण्यांत आली. इटालीने जेवढे ब्रिटिश सैनिक कैद केले, त्यांचे दसपट इटालियन युद्धकैदी ग्रेट-ब्रिटनचे ताब्यांत आहेत. तुर्की सरकारचे मध्यस्तीने ही देवघेव पार पडली. १९९ ब्रिटिश युद्धकैद्यांचे बदली ९१९ इटालियन युद्धकैदी देण्यांत आले.

परीक्षा

इलेक्ट्रिकल वायरमेन आणि सुपरवायझर्सच्या परीक्षा मुंबई, पुणे व अहमदाबाद येथे ता. २७ जुलै रोजी सुरू होतील.

दीर्घकाल टिकणारी आगकाडी

पाचशे वेळां ओढली तरी टिकणारी आणि काम देणारी आगकाडी एका शास्त्रज्ञाने तयार केली आहे. ती महाग पडत नाही हे विशेष आहे.

युद्धकालांतहि

पैसे गुंतविण्याची निधोंक सोय

साखरेच्या राष्ट्रीय धंद्याची स्थिति आज विशेष मजबूत आहे म्हणून

—संचालक मंडळ—

- (१) श्रीमंत अप्पासाहेब पंत, बी. ए. (ऑक्सन), बार-अॅट-लॉ, माईम मिनिस्टर (ओंध)
- (२) रा. व. व्ही. प. साम्भणे, एम्. एस्सी., एम्. एजी., रिटायर्ड आय. ए. एस्., पुणे २.
- (३) डॉ. एम्. एम्. गोडबोले, एम्. ए., बी. एस्सी., पीएच. डी. (बर्लिन), इंडस्ट्रियल केमिस्ट.
बनारस हिंदु युनिव्हर्सिटी
- (४) श्री. सी. एम्. ऊर्फ बाबासाहेब चारद, लॅडलॉर्ड व व्यापारी, सोलापूर
- (५) रावबहादूर जी. जी. शेंबेकर, लॅडलॉर्ड व कस-तज्ज्ञ, बारामती, जि. पुणे.
- (६) श्रीमंत अप्पाजी तिमराव देसाई, जहागिरदार जमगी (सं. ओंध)
- (७) श्री. एम्. पी. देसाई, एम्. ए., एलएल. बी., वकील, विजापूर
- (८) श्री. व्ही. डी. पटवर्धन, बी. ए., बी. एस्सी., एलएल. बी., बागलकोट (मं. एजंट्स नांमिनी)
- (९) श्री. जी. एच. भागवत, बी. एजी., साखरतज्ज्ञ (एक्स ऑफिशियो) पुणे २.

दि शुगरकेन प्रॉडक्टस् अँड इंडस्ट्रीज लि.

(कंपनी अॅक्टान्वये मुंबईस नोंदलेली)

मध्ये पैसे गुंतवून सोन्याच्या संधीचा लाभ घ्या.

उसापासून साखर, मक्यापासून स्टार्च, एरंडीपासून टर्कोरेड तेल इत्यादि बागायती शेतीपासून पक्का माल करण्याच्या धनोत्पादक व व्यवहार्य योजना कंपनीपुढे असून भांडवलावर चांगलेच व्याज सुटेल. कर्नाटकांतील गलगळे गांवानजिक प्रगतिपर औंध संस्थानने दिलेल्या आकर्षक सवलतीच्या आश्रयाने कुष्णाकाठच्या गुणवाळ तालुक्यांतील सुपीक जमिनीत कार्यास सुरवात झाली असून येत्या डिसेंबरमध्ये साखरेचा कारखाना उभारला जाईल अशी अपेक्षा आहे.

कंपनीने ६,००,००० रु. (सहा लक्ष रुपये) भांडवल विक्रीस काढले असून त्यापैकी सुमारे निम्मे भांडवल गाजावाजा न करता खपले आहे.

— शेअर्स —

६ टक्के व्याजाचे क्युमुलु प्रेफरन्स शेअर्स प्रत्येकी रु. १०० चा (अर्जासोबत रु. १० व अर्जमंजुरीनंतर रु. ३०)
 ऑर्डिनरी " " " ५० चा (" " १५ व " " १५)
 डिफर्ड " " " ५० चा (" " १५ व " " १५)

डिव्हिडंड मिळण्याचा विमाच उतरला !

महाराष्ट्र व कर्नाटक यांतील जनता, संस्थानी प्रजा व संस्थानचे लोकप्रिय अधिपति यांच्या सहकार्याने चालू झालेली ही पहिलीच साखर कंपनी असून किमान मेहनतान्यावर अनुभवी, तज्ज्ञ व कर्तबगार मॅनेजिंग एजंट्स कंपनीस मिळाल्यामुळे भांडवलावर नफा मिळण्याचा एक प्रकारे विमाच उतरला गेला आहे.

आकर्षक व्याजावर ठेवी घेणे आहेत.

कारखान्याचे कामास लवकर सुरवात व्हावी म्हणून पांचशें रु. पासून पुढे मुदतीच्या ठेवी ६ टक्के व्याजापर्यंत सध्या घेणे असून पैसे आज गुंतविण्यास ते विशेष फायदेशोर ठरेल.

शेअर अर्जाकरिता व अधिक माहितीसाठी आजच लिहा.

मॅनेजिंग एजंट्स :

मे. जी. एच. भागवत आणि कंपनी (पार्टनर श्री. जी. एच. भागवत व श्री. वि. पां. देसाई, विजापूर)

मेनरोड : विजापूर.

स्फुट विचार

मि. चर्चिल ह्यांचे सिंहावलोकन

ब्रिटिश मुख्य प्रधान मि. चर्चिल ह्यांच्या तोंडून युद्ध परिस्थितीविषयीचे विचार ऐकण्याची उत्कंठा लोकांस सर्वत्र लागलेली असते त्याचें कारण उघड आहे. परिस्थितीवर प्रकाश पाडण्याचें काम त्यांच्या इतकें अधिकारी रीतीनें दुसऱ्या कोणासहि करता येणें शक्य नाहीं आणि वस्तुस्थितीचें यथातथ्य चित्र रेखाटण्याची त्यांची हातोटी सुप्रसिद्ध आहे. ह्या कारणांनीं मि. चर्चिल ह्यांच्या भाषणास विशेष महत्त्व असतें. अवास्तव आशावादिताचा अंगिकार ते कधीच करित नाहींत आणि प्रतिकूल सत्य पुढें मांडण्यास ते कचरत नाहींत. ब्रिटिश नभोवाणीवरून त्यांनीं नुकतेंच भाषण केलें तें नेहमीपेक्षा अधिक जोरदार, उत्साहजनक व आत्मविश्वासमूलक होतें, ह्यामुळे सर्व संयुक्त राष्ट्रांत समाधान पसरलें आहे. त्या भाषणांत त्यांनीं युद्धाच्या स्थित्यंतरांचें सिंहावलोकन मोठ्या मार्मिकपणानें केलें आणि संयुक्त राष्ट्रांचें लढाऊ सामर्थ्य कसें सारखें वाढत आलें आहे ह्याची स्पष्ट कल्पना पुढें मांडली. जर्मनीतल्या औद्योगिक महत्त्वाच्या शहरांवर ब्रिटिश वैमानिकांचे जबरदस्त हल्ले प्रत्यक्ष चालू आहेत त्यांचा उल्लेख करून चढाईचें हे धोरण ह्यापुढें अधिक जोरांत अंमलांत येणार असें त्यांनीं ध्वनित केलें. हिटलरच्या विमानांस ब्रिटिश शहरांवर बॉम्ब फेकून विनलकरी इमारती व माणसें ह्यांचे बळी घेण्याची संकल्पना चालू आहे. जर्मन जनतेला असल्या हल्ल्यांचा प्रत्यक्ष अनुभव येत नाहीं. पण रशियन मोहिमेंत हिटलर विषारी वायूचा उपयोग अमानुष रीतीनें करणार असल्याविषयीच्या बातम्यांच्या उल्लेख करून असा प्रकार सरोसर घडल्यास आपणहि त्या साधनांचा उपयोग करण्यास मार्गें पुढें पहाणार नाहीं असें मि. चर्चिल ह्यांनीं बजावले. हिटलरनें रशियन रणांगणावरील आपली मोहिम पुनश्च चालू केली आहे असें आतां विसत असल्यानें ब्रिटिश मुख्य प्रधानांच्या भाषणाचा परिणाम संयुक्त राष्ट्रांवर उत्साहजनक होणें हे स्पष्ट आहे.

मुंबई प्रांतांचें औद्योगिक खातें

मुंबई प्रांताच्या औद्योगिक खात्याचा १९४०-४१ चा अहवाल प्रसिद्ध झाला आहे. युद्धामुळे उद्योगधंद्यांस चालना मिळाली व पक्क्या मालाचे भाव चढीचे राहिले. त्यामुळे औद्योगिक उत्पादन वाढले. खात्यानें औद्योगिक उपकरणांस एकूण ७५, ८५० रुपयांची कर्जे दिली. भिंगांच्या कांचांचे उत्पादनाच्या संशोधनासाठीं औद्योगिक खात्यानें ग्रेट दिडी. कानडा जिल्ह्यांतील घुयबुडचे उत्पादनाचे उपकरणांस जंगल खात्याकडून सवलती मिळवून देण्यांत आल्या. ग्रामोद्योगाचें संशोधनात्मक वर्कशॉप पुणे येथें ऑगस्ट, १९४० मध्ये सुरू झालें. त्यानें कांही नवीन यंत्रे योजिली. बाण्यांचें संबंधांत प्रयोग केले व काच माल आणि बांगड्या ह्यांच्या उत्पादनाचें काम लोकांस शिकविलें. औद्योगिक खात्याच्या विणकर शाळा उपयुक्त कार्य करित आहेत. पुणे येथील हॅड वॉर्किंग इन्स्टिट्यूटमध्ये पॉवरलूम बसविण्यामुळे संस्थेची उपयुक्तता वाढली आहे. इतर अनेक प्रकारच्या ग्रामीण धंद्यांस खात्यानें मदत केली व विद्यार्थ्यांस बंधा सुरू करण्यास सहाय दिलें.

हातमागाच्या कापडाचा उठाव करण्याकरितां नऊ ठिकाणीं सहकारी संस्था स्थापन करण्यांत आल्या. त्या सर्वांनीं मिळून सुमारे १ लक्ष, ९० हजार रुपयांचा माल विकला. अहमदनगर असोसिएशनला लष्करासाठीं लागणाऱ्या व्हॅक्रेटांची मोठी ऑर्डर मिळाली, ती पुरी पाडण्याकरितां महाराष्ट्र व कर्नाटक यांतील कित्येक सेडेगावांतून काम करवून घेण्यांत आलें. ऑल इंडियन स्पिनर्स असोसिएशन, असिळ भारतीय ग्रामोद्योग संघ, इत्यादींच्या साहाय्यास मान्य असलेल्या योजनांस ग्रेट देण्यांत आली. कोळी लोकांच्या धंद्याची सुधारणा करण्याचा औद्योगिक खात्याचा प्रयत्न चालू आहे.

हिंदी रेल्वेजचें वाढतें उत्पन्न

हिंदुस्थान सरकारच्या उत्पन्नांत हिंदी राष्ट्रीय मालकीच्या रेल्वेजच्या निवळ प्राप्तीचा वाढता अंश भर घालित आहे हे सर जे. एम. रेस्मन ह्यांच्या चालू सालच्या अंदाजपत्रकावरून स्पष्ट झालें आहे. सरकारी तिजोरीस रेल्वेजकडून जेवढी मोठी रकम मिळेल तेवढी कर देणाऱ्या प्रजेस अप्रत्यक्ष मदतच आहे असें म्हणावयास हरकत नाहीं. अंदाजपत्रकांत गृहित धरलेल्या प्रमाणापेक्षा अधिक उत्पन्न रेल्वेजना होईल तर तें इष्टच आहे हे सांगायलाय नको. ह्या दृष्टीनें पहातां गेल्या महिन्यांत हिंदी रेल्वेजना मिळालेल्या एकूण उत्पन्नाचे आंकडे प्रसिद्ध झाले आहेत ते उत्तेजनकारक आहेत त्यांत शंका नाहीं. एप्रिलमध्ये रेल्वेजचें एकूण ठोकळ उत्पन्न ११ कोटी, २७ लक्ष रुपये भरलें. गेल्या वर्षाच्या एप्रिलमधील उत्पन्नाच्या तत्सम आकड्यापेक्षा ही रकम १ कोटी २२ लक्षांनीं अधिक आहे. ही वाढीचा सुमारे १२ टक्के भरतो ही गोष्ट समाधानकारक आहे. अर्थातच एका महिन्याच्या आकड्यांवरून संबंद वर्षाच्या उत्पन्नाचा अंदाज बांधणें सुरक्षित नाहीं हे खरें. तथापि, हिंदी रेल्वेजच्या उत्पन्नास वर्षारंभ अनुकूल ठामला आहे ह्यांत संशय नाहीं.

ब्रह्मदेशीय चलनी नोटा

जपानी फौजांनीं ब्रह्मदेश व्यापल्याकारणानें येथील हिंदी रहिवासी ह्या देशांत परत येत आहेत. त्यांच्या बरोबर ब्रह्मी चलनी नोटाहि हिंदुस्थानांत येत आहेत. पाच, दहा व त्यापेक्षा अधिक रुपये किंमतीच्या ब्रह्मदेशीय चलनी नोटा ह्या देशांत कायदेशीर चलन मानल्या जात नाहींत. ह्यामुळे त्या धारण करणारांस त्या वटवण्याची अडचण भासणार आहे. ती दूर करण्याची व्यवस्था रिझर्व्ह बँकेनें जाहीर केली आहे. शेकडा चार आणे बट्टा विला असतां ब्रह्मी नोटा धारण करणारांस त्या रिझर्व्ह बँकेत वटवून मिळतील. इतर बँकाहि त्या वटवून देतील, पण त्यांचेकडे वटावाचा दर अधिक पडेल. एक रुपया किंमतीच्याहि ब्रह्मदेशीय नोटा आहेत, पण त्या हिंदी चलनी नोटाच असल्यानें त्यांच्या वटवण्याचा व वटावाचा प्रश्नच उद्भवत नाहीं.

धोतरजोड्यांची खरेदी

कठीण परिस्थिती निर्माण झालीच तर प्रांतास धोतरजोड्यांचा तुटवडा भासू नये, ह्या धोरणानें बंगाल सरकार वेगवेगळ्या गिरण्यांकडून लक्षावधि धोतरजोड्या विकत घेऊन ठेवणार आहे.

**मुंबई प्रांतातील कपाशीचे पीक
(२० मार्च, १९४२ अखेरचा आढावा)**

हा आढाव्यातील कपाशीचे पीक एकूण हिंदी पिकाच्या २४.७% मरते. खालील आकड्यांत मुंबई प्रांतातील सर्व ब्रिटिश व संस्थानी मुलुखाचा समावेश आहे, परंतु बडोदें संस्थानाचा नाही.

एकूण लागवड

	एकर
ब्रिटिश जिल्हे	३६,२१,०००
हिंदी संस्थाने	२०,६९,०००

एकूण ५७,००,०००

हा आकडा गेल्या वर्षाच्या आकड्यापेक्षा १.२% ने लहान आहे.

कपाशीचे उत्पादन

	माठी
ब्रिटिश जिल्हे	७,०९,०००
हिंदी संस्थाने	३,८४,०००

एकूण १०,९३,०००

हा आकडा गेल्या वर्षाच्या आकड्यापेक्षा ०.५% ने लहान आहे.

एकूण उत्पादनापैकी ५३.५% उत्पादन गुजरातमधील ब्रिटिश जिल्हे व संस्थाने आणि वेस्टर्न इंडिया एजन्सीतील संस्थाने यांच्या वाटणीस जाईल. २७% उत्पादन महाराष्ट्रातील जिल्हे व संस्थाने यांचे वाट्यास येईल व उरलेले १९.५% उत्पादन कर्नाटकात होईल.

नादारीच्या कायद्याविषयी निवाडा

“एकाचाला कोर्टाने नादार ठरविले व हा हुकुमाविरुद्ध त्याने वरिष्ठ कोर्टात अपील केले, परंतु अपिलाचा निकाल लागण्यापूर्वी तो मरण पावला, तर त्याचे कायदेशीर वारसास दावा पुढे चालविता येतो किंवा नाही ?” हा प्रश्नाचे उत्तर लाहोर हायकोर्टाच्या फुल बेंचाने अस्तिपक्षी दिले आहे. अपिलाचा अधिकार हा व्यक्तिगत असून, व्यक्तीच्या मृत्यूनंतर तो नाहीसा होतो, असा निवाडा हिसारच्या डिस्ट्रिक्ट जजाने दिला होता. त्यावर लाहोर हायकोर्टाचे न्या. दीनमहंमद यांचे पुढे अपील करण्यात आले. प्रस्तुत प्रश्नाविषयी हुमत आढळल्यावरून त्यांनी हा प्रश्न फुल बेंचापुढे ठेवला. फुल बेंचाने प्रारंभी सांगितल्याप्रमाणे अभिप्राय व्यक्त केला.

ब्रह्मी चळनी नोटा

ब्रह्मदेशांतून हिंदुस्थानात पुष्कळ लोक आले आहेत, त्यांनी येतांना ब्रह्मी चळनी नोटा बरोबर आणल्या आहेत. पांच, दहा व त्यापेक्षा अधिक रुपये किंमतीच्या ब्रह्मी नोटा हिंदुस्थानात चालत नाहीत. परंतु रिझर्व्ह बँक दर शेकडा ४ आणे (किमान ४ आणे) देऊन त्यांचे पैसे देते. इतरहि बँका ब्रह्मी चळनी नोटांची मोड देतात, परंतु त्या कसर ज्यास्त कापतात. एक रुपयावाल्या ब्रह्मी व हिंदी नोटा सारख्याच आहेत.

**हिंदुस्थानाने संयुक्त राष्ट्रांशी सहकार्य
करण्याची आवश्यकता**

अमेरिकन मत

“हिंदुस्थानातील युद्धविषयक औद्योगिक उत्पादन बरेच वाढले असले, तरी अद्याप त्या वाढीस पुष्कळच बाव आहे. फार ईस्टर्न सप्लाय ग्रुप कौन्सिलला लागणाऱ्या मालापैकी ७५% माल हिंदुस्थान पुरवितो; तथापि त्याचे पोलादाचे उत्पादन जागतिक उत्पादनाच्या १% सुद्धा नाही. द्रवसला लागणारे विशेष प्रकारचे ६ लक्षा टन पोलाद बाहेरूनच आणले पाहिजे. विमाने व रणगाडे यांचेहि उत्पादन हिंदुस्थानात होत नाही; त्यांच्या आयातीवरच त्यास अवलंबून रहावे लागते. अमेरिका व ग्रेट ब्रिटन यांच्याकडून आवश्यक ती यंत्रसामुग्री, हत्यारे व माल ही मिळू शकली, तरच हिंदुस्थानातील युद्धविषयक मालाचे उत्पादन चालू राहील व वाढेल, हे उघड आहे. हिंदी आरमारातील लक्षांशी संख्या वाढली असली, तरी हिंदी बंदरे व ७ हजार मैलांचा किनारा यांचे संरक्षण करण्याची जबाबदारी ब्रिटिश व संयुक्त राष्ट्रांच्या आरमारावरच येऊन पडली आहे. युद्धास प्रारंभ झाल्यापासून विमानांचे चार हिंदी काफिले तयार झाले आहेत व अमेरिकन वैमानिक दलाचा काही भाग हिंदुस्थानात ठेवण्यात आला आहे. ग्रेट ब्रिटनशी कुरकुर काढण्यात हिंदुस्थानाचे हित नाही. संयुक्त राष्ट्रांशी सहकार्य करण्यावरच त्याचे भवितव्य अवलंबून आहे.” अमेरिकेतील फॉरिन पॉलिसी असोसिएशनने घेतलेला आढावा.

बंगाल टाइम

कलकत्ता शहरातील व बंगालमधील बड्याळीचे काटे १ ऑक्टोबर, १९४१ रोजी पुढे लावण्यात आले; ते १५ मे रोजी पुनः मार्गे करण्यात आले. अशा रीतीने, बंगाल टाइमचे आयुष्य आठ महिन्यांत संपुष्टात आले. बिहार सरकारहि पुनः स्टॅम्प टाइमप्रमाणेच बड्याळी लावणार आहे. युद्ध चालू असेपर्यंत तरी लोकांच्या व्यवहारांस उजेडाचा अधिक वेळ मिळावा, हा हेतूने केलेला उपक्रम अशा रीतीने लष्करी अधिकार्यांचे सल्ल्यानुसार बंद ठेवण्यात आला आहे. हिंदुस्थानात सर्व ठिकाणी एका वेळी सर्व बड्याळींनी एकच वेळ दाखविणे आवश्यक आहे. नाहीतर घोटाळा उडेल असे त्यांचे म्हणणे आहे.

बॉम्बे बोर्ड ऑफ फिल्म सेन्सॉर्स

वरील बोर्डाने १ एप्रिल १९४१ ते ३१ मार्च १९४२ हा मुदतीत १,८४५ फिल्मस तपासल्या व त्यापैकी १,८४१ पास केल्या. त्यातील ४४ फिल्मसमध्ये कांहीं छाटाछाट सुचविण्यात आली. एका फिल्मला सर्टिफिकेट नाकारण्यात आले. इतर प्रांतिक बोर्डांनी मंजूर केलेल्या ७९६ फिल्मस मुंबई प्रांतात दाखविण्यासाठी आणण्यात आल्या त्यातील कोणतीच फिल्म आक्षेपाई वाटली नाही. फिल्म तपासण्याबद्दल बोर्ड फी वसूल करते, तिची रकम बोर्डाच्या संचालिका ३,९९० रुपयांनी अधिक भरली व वर्षअखेर बोर्डा-जवळ २३,६०० रुपये सरकारी रोख्यांचे स्वरूपात शिल्लक राहिले.

अनुक्रमणिका

	पृष्ठ		पृष्ठ
१ विविध माहिती ...	१५६	६ बॉम्बे बोर्ड ऑफ फिल्म सेन्सोर्स ...	१५८
२ अमेरिकेचे व हिंदुस्थानाचे वाढते लढाऊ उत्पादन ...	१५७	७ स्फुट विचार ...	१५९
३ मुंबई प्रांतातील कपाशीचे शिक ...	१५८	८ मि. बर्षिल ह्यांचे सिंगल-लोकन—मुंबई प्रांताचे औद्योगिक हार्ते—हिंदी रेल्वेजचे वाढते उत्पन्न—	
४ नादारीचा कायदा ...	१५८	९ महदेशी बलनी नोट्य	
५ हिंदुस्थानाचे संयुक्त राष्ट्रांशी सहकार्य ...	१५८	१० कर्नल जॉनसन ...	१६१
		११ सांगली बँक लि:...	१६०

अर्थ

बुधवार, ता. २० मे, १९४२

अमेरिकेचे व हिंदुस्थानाचे वाढते लढाऊ उत्पादन

यांत्रिक साधनांच्या पुरवठ्याचे महत्त्व प्रस्तुत युद्धांत किती मोठे आहे ह्याची कल्पना आतापर्यंतच्या अनुभवावरून सामान्यतः आली आहे. मनुष्यबळाच्या मानाने यंत्रशक्ति अधिक प्रभावी ठरत असून तीच अखेर निर्णायक होणार आहे, याविषयी शंका राहिलेली नाही. उदाहरणार्थ, विमानांच्या संख्येवर कित्येक लहानमोठ्या लढायांत विजय अवलंबून राहिलेला अनुभवास आला आहे. विमानांनी केलेल्या बॉम्बहल्ल्यामुळे लढाऊ सामानाची ने-आण करण्यांत गुंतलेली जहाजे नाश पावत असून त्यायोगाने अडचणी उत्पन्न होत आहेत. ह्यावरून विचार करता युद्धाच्या यांत्रिक साधनांचे उत्पादन किती जिबहाळ्याचे झाले आहे हे ध्यानांत येईल. जर्मनी व जपान ह्यांची ह्यासंबंधांतली शक्ति कितीही मोठी असली तरी इंग्लंड व अमेरिका ह्यांच्या कारखान्यांतले उत्पादन इतक्या झपाट्याने वाढत आहे की शत्रु राष्ट्रांवर त्यांची आजच सरशी झाली आहे ही गोष्ट उत्साहजनक आहे ह्यांत संशय नाही. प्रेसिडेंट रूझवेल्ट ह्यांनी अमेरिकन कारखान्यांच्या उत्पादनाची योजना आखली आहे ती पूर्णपणे साध्य होत असून काही बाबतींत तिच्या मर्यादेच्या पुढे त्याची मजल गेली आहे. दर वर्षास दीड कोटी टन वजनाची जहाजे बांधली जात आहेत ही नुकतीच प्रसिद्ध झालेली बातमी अमेरिकेच्या युद्ध-प्रयत्नाची निदर्शक आहे. जी गोष्ट ह्यापारी जहाजांची तऱ्हे आर-माराची, विमानांची व चिलखती गाढ्यांची. अमेरिका हे लढाऊ साहित्य स्वतःसाठी आणि इंग्लंड, रशिया, चीन वगैरे मित्र राष्ट्रांस पुरवण्यासाठी तयार करीत असून त्यांच्या ओष रणांगणांकडे सारखा वाहात आहे. अमेरिकन युद्धसामुग्रीच्या उत्पादनाची व्यवस्था पहाणाऱ्यांनी अलीकडे आपल्या कार्याविषयी उद्गार काढले आहेत त्यांमधून समाधानाचा स्पष्ट सूर निघत आहे. आमच्या मूळ संकेताच्या मर्यादा ओलांडूनही हे उत्पादन झपाट्याने पुढे चालले आहे असे ते सांगत आहेत. पाण्याखालून जाणाऱ्या शंभर सशस्त्र नावा बांधण्याची योजना अमेरिकेत हाती घेतली जात आहे आणि त्याकरिता लागणाऱ्या पैशाची तरतूद झाली असल्याचे वृत्त प्रसिद्ध

झाले आहे. युद्धसाधनाची अशी एकहि बाब नाही की जिचा भरपूर पुरवठा करण्याची अमेरिकेची तयारी नाही. संयुक्त राष्ट्रांचा अंतिम विजयाविषयीचा आत्मविश्वास असल्या यांत्रिक बलावर आधारला आहे, तो सर्वस्वी साधार आहे हे सिद्ध करण्यास दुसऱ्या पुराव्याची आवश्यकता नाही.

आपल्या स्वतःच्या देशांतच केवळ उत्पादन वाढवून अमेरिका थांबलेली नाही. हिंदुस्थान हे युद्धविषयक मालाच्या पुरवठ्याचे केंद्रस्थान समजून घेथे मोठ्या प्रमाणावर उत्पादन सुरू करण्यास अमेरिका बहुमोल सहाय करीत आहे. लीज-लँडच्या योजनेची माहिती मागील एका अंकांत दिलेलीच आहे. ईस्टर्न ग्रुप योजनाहि यशस्वी होण्यास अमेरिकेची मदतच कारणीभूत होत आहे. हिंदुस्थानांतील उत्पादन हे संयुक्त राष्ट्रांच्या युद्धविषयक गरजा संघटितपणे भागविणाऱ्या ईस्टर्न ग्रुप योजनेतील महत्त्वाचा भाग झाल्यापासून हिंदी उद्योगधंद्यांस विशेष महत्त्व प्राप्त झाले. ईस्टर्न ग्रुप योजनेस अनुसरून सुरू केलेले काम अपेक्षेप्रमाणे पार पडत असून, ग्रेट ब्रिटन व अमेरिका येथून येणाऱ्या यंत्रसामुग्रीची काही उपक्रम वाट पहात आहेत. १९४२ अखेर सर्व काम पार पडेल अशी अपेक्षा होती, ती बऱ्याशी सरी ठरली आहे. ह्या योजनास १२३ कोटी रुपयांचा खर्च ब्रिटिश सरकार देणार आहे, हे मार्गेच जाहीर झालेले आहे. दारुगोळ्याचे व तदनुषंगिक उत्पादन हा प्रस्तुत योजनेचा महत्त्वाचा भाग आहे. पॅरिसूटला लागणारे रेशीम तयार करण्यासाठी एक कारखाना स्थापण्यास सरकार १८३ लक्ष रुपये खर्च करणार आहे. अशा रीतीने हिंदी युद्धविषयक उत्पादनास आता जोराची चालना मिळालेली असून ते उत्पादन आणखी मोठ्या प्रमाणावर आणि कार्यक्षमतेने व्हावे ह्यासाठी सूचना करण्याकरिता डॉ. ग्रेडी प्रभूति अमेरिकन तज्ञांचे मंडळ हिंदुस्थानांतील प्रमुख केंद्रांस भेटी देत आहे. अमेरिकन भांडवलालाच्या गुंतवणुकीस हिंदुस्थानांत बाब मिळावा, ह्या दृष्टीने हे शिष्टमंडळ येथे आलेले नाही, हे डॉ. ग्रेडी ह्यांनी नुकतेच स्पष्ट केले. ह्यासंबंधांतील भीति निराधार आहे आणि युद्धप्रयत्नास द्रुतगति प्राप्त करून देण्यास मदत करण्यापलीकडे अमेरिकेचा त्यांत दुसरा हेतु नाही, असे त्यांनी सांगितले.

संरक्षणासाठी राष्ट्रीय संघटन

शत्रुविरुद्ध लढाऊ वृत्ती जनतेमध्ये निर्माण करण्याच्या हेतूने बिन सरकारी संघटन चालू झाले आहे त्याचा औपचारिक प्रारंभ गेल्या शनिवारी मुंबई येथे झाला. कावसजी जहांगीर हॉलमध्ये प्रातिनिधिक स्वरूपाची जाहीर सभा भरवण्यांत आली होती आणि तिच्या कार्यक्रमाचे उद्घाटन गव्हर्नरांनी केले. खोटाचा बातम्या देणे, लोकांमध्ये बेदिली उत्पन्न करणे, त्यांस स्वसंरक्षणाच्या प्रयत्नांपासून परावृत्त करणे, संयुक्त राष्ट्रांविरुद्ध प्रचार करणे इत्यादि प्रकारच्या कारवाया शत्रूच्या मार्फत चाललेल्या आहेत, त्यांचा प्रतिकार करून जनतेस निर्भय बनवणे आणि तिच्यामध्ये लढाऊवृत्ति संघटित रीतीने राष्ट्रीय भूमिकेवर उत्पन्न करणे ही कार्ये बिन सरकारी स्फूर्तीने व सटपटीने होण्याचे अगत्य किती आहे हे त्यांनी विशद करून सांगितले. सभेमध्ये वरील आशयाचा कार्यक्रम गर्भित असलेला ठराव मान्य करण्यांत आला. सध्याची गंभीर परिस्थिति आपापसांतले सर्व मतभेद विसरून शत्रूस एकदिलाने, नेटाने व निश्चयाने तोंड देण्याची आहे हे सभेमध्ये निरनिराळ्या पक्षांच्या प्रातिनिधींनी स्पष्ट केले. जपानी आक्रमणाचा प्रतिकार कार्यक्षम-रीतीने झालाच पाहिजे ह्यासंबंधाने हिंदुस्थानांत एकमत्य आहे. ह्या राष्ट्रीय भावनेस मूर्तस्वरूप देण्याचे संघटित कार्य आता व्हावयाचे आहे आणि ते यशस्वी रीतीने घडून येण्यास त्यास सर्वांनी हातभार लावणे अगत्याचे आहे.

कर्मल जॉनसन

प्रेसिडेंट रूझवेल्ट ह्यांचे हिंदुस्थानांतील सास प्रतिनिधि, कर्मल लुइस आर्थर जॉनसन ह्यांचा जन्म १८९१ सालीं झाला. २१ व्या वर्षी त्यांनीं कायद्याची परीक्षा दिली व वकिलीस प्रारंभ केला. गेल्या महायुद्धास प्रारंभ झाल्यावर त्यांनीं लष्करांत प्रवेश केला. १९१८ सालीं ते फ्रान्समध्ये गेले व जर्मनीचा पाडाव झाल्यानंतर बंदोबस्तासाठी तेथे ठेवलेल्या फौजेत ते होते. त्यांस लष्करांत-चांगला दर्जा प्राप्त झाला. परत आल्यावर त्यांनीं आपला धंदा पुनः सुरू केला, परंतु लष्करी बाबतींत त्यांचे लक्ष असे. आजहि ते ऑफिसर्स रिझर्व्ह कोअरमध्ये इन्फंट्रीचे लेफ्टनंट कर्मल आहेत. प्रेसिडेंट रूझवेल्ट अमेरिकेचे अध्यक्ष झाल्यानंतर कर्मल जॉनसनना अमेरिकेच्या राज्यकारभारांत जागा मिळाली व त्यांत त्यांची प्रगति होत गेली. १९३७ सालीं त्यांची असिस्टेंट सेक्रेटरी ऑफ वॉरचे जागी नेमणूक झाली. ह्या जागी त्यांची कामगिरी अतिशय बहुमोल झाली. अमेरिकन लष्करासाठी खरेदी करणे व अमेरिकन कारखान्यांतून मालाच्या पुरवठ्याचा प्रवाह चालू ठेवणे, हीं त्यांचेकडे कामे होती. युद्धविषयक मालाच्या उत्पादनांत ह्यापाठ्याने वाढ घडवून आणण्यांत त्यांनीं यश संपादन केले. अमेरिकन कारखान्यांत युद्धोपयोगी मालाचे उत्पादन सुरू करण्यास उशीर लागू नये, ह्या दृष्टीने त्यांनीं सर्व तयारी केली. योजना आखून त्या तत्परतेने व कार्यक्षमपणे पार पाडण्याची त्यांची हातोटी सुप्रसिद्ध आहे आणि ह्या गुणांमुळेच हिंदुस्थानांतील महत्त्वाची जागा त्यांस देण्यांत आली. डॉ. ग्रेडी ह्यांच्या नेतृत्वाखाली हिंदुस्थानांत आलेल्या तज्ज्ञांच्या मंडळाचे काम कर्मल जॉनसन ह्यांच्या देखरेखीखालीच चालू आहे. कर्मल जॉनसन ह्यांस 'प्रेसिडेंट रूझवेल्ट ह्यांचा प्रतिनिधि' असा हुद्दा देण्यांत आला आहे. कर्मल जॉनसन हे प्रेसिडेंट रूझवेल्ट ह्यांचेर्षी विचारविनिमय करण्यासाठी अमेरिकेकडे परत जात आहेत. हिंदुस्थानांत समक्ष मिळविलेल्या माहितीच्या व अनुभवांच्या आधारावर आणि ग्रेडी मंडळाच्या सूचनांचा विचार करून ते प्रेसिडेंट रूझवेल्ट ह्यांस हिंदी युद्धोपयोगी उत्पादन वाढविण्याचे बाबतींत बहुमोल सल्ला देऊ शकतील, हे उघड आहे. अमेरिकेत त्यांनीं यशस्वी रीतीने बजावलेल्या कामगिरीचे प्रकाराचीच ही कामगिरी आहे.

सांगली बँक, लि.

(वार्षिक सभा : ५-५-१९४२)

३१-१२-४१ अखेरच्या वर्षी सांगली बँकेस ३१३ हजार रुपये निवळ नफा झाला. त्यांतून ६,४०० रुपये रिझर्व्ह फंडांत, २,५०० रुपये इ. फ. फंडांत, १९०० रुपये बुद्धीत व संशयित फंडांत व १००० रु. कॉन्टिन्जन्सी फंडांत टाकून व ४,३१० रुपये ज्युविलीचा खर्च भागवून ७% डिव्हिडंड वाटण्यांत आले. बँकेचे वसूल भांडवल २ लक्ष रुपये असून तिचे फंडस १ लक्ष, ५५३ हजारचे आहेत. बँकेकडील ठेवी २४ लक्ष, ८६ हजारांच्या आहेत. बँकेच्या येणें बाजूस इनव्हेस्टमेंट्स खाती १० लक्ष, ६७ हजार रुपये व कर्जखाती १२ लक्ष, १५ हजार रुपये आहेत. बँकेच्या शाहापूर, रवकवी, शिरहद्दी, कवठे, तेरदळ, मंगळवेटे, विलिंग्डन कॉलेज, तुपारी व उगार, येथे शाखा आहेत. बँकेची सुस्थिति व सुरक्षितपणाचे धोरण हे हिशोबांचे तक्र्यांवरून दिसून येतात. रावसाहेब एच. बी. कुलकर्णी हे बँकेचे चेअरमन असून श्री. पी. एस. मोकाशी हे मॅनेजर आहेत.

दि बँक ऑफ इंडिया लि.

[स्थापना : १९०९]

अधिकृत भांडवल	रु. २,००,००,०००
वसूल झालेले भांडवल	रु. १,००,००,०००
रिझर्व्ह फंड	रु. १,१६,००,०००

मुख्य कचेरी: ओरिएण्टल बिल्डिंग, मुंबई.
मुंबईमधील शाखा: ब्रुलियन एक्सचेंज, कुलाबा, काळबादेवी आणि मलबार हिल्स.

इतर शाखा: अहमदाबाद (मद्र. मुख्य ऑफिस), अहमदाबाद (एलिस मिज शाखा), अहमदाबाद (स्टेशन शाखा), अंधेरी (मुंबई शेजारी), पट्टी (मुंबई शेजारी), कलकत्ता (झारख स्ट्रीट, मुख्य ऑफिस), कलकत्ता (पडा बसार्), कलकत्ता (चौरंगी स्ट्रॅट), जमशेदपूर, कराची, नागपूर (किंग्जवे), नागपूर (इतवारी बसार्), पुणे, पुणे शहर, राजकोट, सुरत.

लंडन एजन्ट्स: वेस्टमिन्सٹر बँक लिमिटेड.
डायरेक्टर्स: सर जुनीअल व्ही. मेडला, के. सी. एस्. आय. (अध्यक्ष), श्री. अंबालाल सारामाई, सर जोसेफ के. नार्ड, मि. ए. गेडिस, सर कावसजी जहांगिर, बॅरोनेट, के. सी. आय. ई., ओ. बी. ई. मि. दिनशा के. दाजी, श्री. रामनिवास रामनारायण.

करंट डिपॉझिट अकाउंट्स :
दररोजच्या रु. ३०० ते रु. १,००,००० रकमेच्या शिल्लकेवर ३% दराने व्याज दिले जाते. रु. १,००,००० वरील व्याज सास घोजनेने दिले जाते. सहामाही अखेर व्याजाची किमान रक्कम ५ रु. पेक्षा कमी झाल्यास व्याज दिले जात नाही. कायम, अल्प मुदतीच्या व सेव्हिंग बँक ठेवी योग्य व्याजांने स्वीकारल्या जातात. व्याजाचे दर पत्रद्वारे विलस व सेटलमेंट्सप्रमाणे बँक एक्सचेंजद्वारे दृष्टी न्दणून काम करते. सर्व तन्हेचे दृष्टीचे काम केले जाते. नियम अर्ज करून मागवावेत. बँकेसंबंधी नेहमीचा सर्वसामान्य व्यवहार केला जातो.
एजंट-टी. आर. लालबाणी.

दि बँक ऑफ महाराष्ट्र लि.

हेड ऑफिस : पुणे शहर.
स्थानिक शाखा : डेकन जिमखाना, पुणे ४.
मुंबई शाखा : वलाल स्ट्रीट, फोर्ट, मुंबई.

अधिकृत भांडवल	: रु. १०,००,०००
बिक्रीस काढलेले भांडवल	: रु. ५,००,०००
सपलेले भांडवल	: रु. ४,३५,०५०
वसूल झालेले भांडवल	: रु. २,१७,५२५
एकूण खेळते भांडवल	: रु. ३५,००,०००

डायरेक्टर्स

प्रो. वा. गो. काळे, अध्यक्ष
श्री. धों. कृ. साठे
श्री. न. ग. पवार
श्री. ड्यं. वि. रानडे
श्री. वा. पुं. वरें
श्री. मा. रा. जोशी
श्री. श्री. गो. मराठे
श्री. र. चिं. सोहोनी
मि. फ. गो. पदमजी
बँकिंगचे सर्व व्यवहार केले जातात. शेअर व सरकारी रोखे यांची खरेदीविक्री कसोशीने करून दिली जाते.
बँकेच्या शेअरवर १९४१ अखेर पुण्या होणाऱ्या वर्षी द. सा. द. शेकडा ४ टके करमाफ डिव्हिडंड दिले गेले. बँकेची शेअरविक्री चालू आहे.
म. वि. गोखले
मॅनेजर.

महायुद्ध दाराशीं आले
परदेशी औषधें
दुर्मिळ व महाग झालीं

पण

भिण्याचें कारण नाही !!!

— कारण —

आयुर्वेद रसशाळा पुणे लि०

या देशी औषधाच्या प्रसिद्ध कारखान्यानें
तयार केलेलीं

- रक्तवर्धक, ● उपनाह,
- बालजिवन, ● कॅल्सीप्राल

इत्यादि पेटंट, स्टँडर्ड व लोकप्रिय औषधें खात्री पटल्यामुळे

★ डॉक्टर्सहि वापरूं लागले आहेत. ★

दरसाल बिनचूक नफा वाटणाऱ्या ह्या कंपनीचे
शेअर्स व औषधें मागवा.

आयुर्वेद रसशाळा पुणे लि०

मुख्य दुकान गणपति चौक, लक्ष्मीरोड, पुणे २.

N. V. WADNERKAR

Gold & Silver Smith, Jeweller & Engraver,
Electro-plater & Manufacturer of Sporting
Trophies, Medals, Cups etc.

. . Raviwar Peth, Saraff Bazar, . .
POONA CITY.

मधुमेहावरील
औषध

तीन आठवड्यांचे
औषधास फक्त रु. ७

— मागविण्याचा पत्ता —

मॅनेजिंग डायरेक्टर, रूरल प्रॉडक्ट्स
कंपनी लिमिटेड.

१२३ ए, सदाशिव, पुणे २.

DECCAN BOOK STALL

Booksellers, Publishers & Subscription Agents
Fergusson College Road, Poona No. 4

- (1) We stock and supply Educational books,
General books & Library books.
- (2) We supply Government of Bombay and
Government of India publications.
- (3) We receive Subscriptions to Indian and
Foreign periodicals.
- (4) We procure any book published any-
where and supply it at publisher's price.

'अर्थ' ग्रन्थमाला.

- १ बँका आणि त्यांचे व्यवहार
- २ हिंदुस्थानची रिझर्व्ह बँक
- ३ व्यापारी उलाढाली
- ४ सहकार

अर्थशास्त्र

लेखक:—प्रो. वा. गो. काळे व प्रो. द. गो. कर्वे
पृष्ठसंख्या सुमारे ३००; किंमत ३ रुपये
या ग्रंथात अर्थशास्त्राच्या सर्वसामान्य सिद्धांतांचे विवेचन केले
आहे.

महायुद्धाची जाणीव ! कपड्यांच्या खर्चात काटकसर करा. एक वेळ येऊन
स्वतःची खात्री करा व पैशाचा मोबदला घ्या.

बंबाचे
माडीवर

महिंद्रकर ब्रदर्स

तयार कपड्यांचे व्यापारी

बुधवार
चौक,
पुणे

हे पत्र पुणे, पेठ भांबुडा घ. नं. ११५११ आर्यभूषण छापखान्यात रा. विठ्ठल हरि बर्वे, यांनी छापिले व
रा. श्रीपाद रामन काळे, बी. ए., यांनी 'दुर्गाभिवास,' भांबुडा, घ. नं. १२४११३, पुणे शहर, येथे प्रसिद्ध केले.